

POSTANOWIENIE

Dnia 10 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski

w sprawie **P. M.**

oskarżonej o czyn z art. 148 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 10 września 2025 r.

skargi obrońcy oskarżonej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 16 kwietnia 2025 r., sygn. akt II AKa 39/25,

uchylającego wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 2 grudnia 2024 r., sygn. akt III K 159/24, i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania

postanowił:

- 1. na podstawie art. 539e § 2 k.p.k. oddalić skargę;**
- 2. zwolnić oskarżoną od zapłaty kosztów postępowania skargowego;**
- 3. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz radcy prawnego Ł. G., obrońcy z urzędu oskarżonej P. M., 1476 (jeden tysiąc czterysta siedemdziesiąt sześć) zł, w tym 23% VAT, za sporządzenie i wniesienie skargi.**

UZASADNIENIE

P. M. została oskarżona o to, że w dniu 12 lipca 2023 r. między godzinami 8.00 a 12.30 w Z. gmina W., w lokalu mieszkalnym, zajmowanym wspólnie z P. M.

1 i synem F. M., w zamiarze bezpośrednim pozbawienia życia, zadała P. M.1 dwa ciosy nożem kuchennym w tym w klatkę piersiową w okolice poniżej lewej brodawki sutkowej i drugi cios nożem w ramię lewe, doprowadzając przy pierwszym zadaniu ciosu do rozcięcia worka osierdziowego i ranę, której kanał drażył do lewej komory oraz powodując ranę cięto- kłutą mięśnia sercowego z tamponadą worka osierdziowego i masywnym krwotokiem do opłucnej, w następstwie czego doszło do śmierci pokrzywdzonego P. M.1, tj. o przestępstwo z art. 148 § 1 k.k.

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 2 grudnia 2024 r., sygn. akt III K 159/24, uniewinnił P. M. od popełnienia zarzuczonego jej czynu, a kosztami procesu obciążył Skarb Państwa.

Po rozpoznaniu apelacji prokuratora, który zarzucił szeroko opisany błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mający wpływ na jego treść oraz apelacji pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego, który podniósł zarzuty obrazy art. 7 k.p.k. wynikającej z nieprawidłowej oceny dowodów oraz błędu w ustaleniach faktycznych, Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z dnia 16 kwietnia 2025 r., sygn. akt II AKa 39/25, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania.

Skargę od tego wyroku wniósł obrońca P. M., który zarzucił naruszenie art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 454 § 1 k.p.k. poprzez uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, podczas gdy Sąd odwoławczy:

- pomimo dokonania odmiennej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i dostrzeżenia konieczności przeprowadzenia kolejnych dowodów, nie usunął wskazywanych uchybień w drodze niezbędnego uzupełnienia materiału dowodowego w ramach postępowania apelacyjnego,

- zaniechał sformułowania w sposób kategoryczny konkluzji, że w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy brak jest możliwości wydania wyroku uniewinniającego wobec oskarżonej, co skutkowało przedwczesnym uznaniem wystąpienia podstaw do zmiany wyroku uniewinniającego i skazania oskarżonej, czego efektem było nieprawidłowe uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, pomimo braku podstaw ku temu.

W konkluzji obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania, jak też o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

W pisemnych odpowiedziach na skargę Prokurator Rejonowy w Kamieniu Pomorskim wniósł o jej oddalenie, natomiast pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego o „utrzymanie w mocy wyroku Sądu II instancji”, chociaż art. 539e § 2 k.p.k. nie przewiduje takiej postaci orzeczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga nie zasługuje na uwzględnienie. Zgodnie z art. 539a § 3 k.p.k. strona kwestionująca wyrok kasacyjny sądu odwoławczego powinna wykazać, że został on wydany z naruszeniem art. 437 (konkretnie - § 2 zd. drugie) k.p.k., względnie że orzeczenie to jest obarczone uchybieniem określonym w art. 439 § 1 k.p.k. Chociaż obrońca wskazał, że zaskarżonemu wyrokowi zarzuca obrazę art. 437 § 2 k.p.k. (w zw. z art. 454 § 1 k.p.k.), to argumenty, które podniósł w części motywacyjnej skargi, nie przekonują o konieczności jej uwzględnienia.

Powodem uniewinnienia P. M. przez Sąd pierwszej instancji było ustalenie, że ciosy nożem zadała pokrzywdzonemu działając w obronie koniecznej (art. 25 § 1 k.k.). Sąd Apelacyjny zanegował to ustalenie, wskazując, iż cyt. „rację mają obaj skarżący, że ustalenia faktyczne jakie poczynił Sąd I instancji nie mogą zostać uznane za prawidłowe” oraz że „rację należy przyznać pełnomocnikowi oskarżyciela posiłkowego, że te błędne ustalenia faktyczne wynikają z dokonania przez Sąd Okręgowy pobieżnej i nie odpowiadającej regułom zawartym w treści art. 7 k.p.k. i 410 k.p.k. oceny zgromadzonego materiału dowodowego w jego wzajemnym powiązaniu”. Sąd *ad quem* poddał ten materiał analizie i doszedł do wniosku, że „sprzeczna z zasadami wiedzy oraz doświadczenia życiowego, pobieżna ocena dowodu z jej (oskarżonej – SN) wyjaśnień, spowodowała dokonanie błędnych ustaleń faktycznych przez Sąd I instancji i niezasadne przyjęcie, że oskarżona działała w warunkach obrony koniecznej. Prawidłowa ocena zgromadzonego aktualnie w sprawie materiału dowodowego przemawia za stwierdzeniem, że oskarżona wyczerpała znamiona czynu z art. 148 § 1 k.k., co wobec zakazu *ne peius* określonego treścią art. 454 § 1 k.p.k. powoduje konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi

Okręgowemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania”. To stwierdzenie jest kilkakrotnie powtarzane w uzasadnieniu wyroku:

- „nieuprawnionym jest więc uznanie, że w świetle wyjaśnień oskarżonej możliwym jest uznanie, że P. M. 1 odniósł obrażenia na skutek działania przez oskarżoną w warunkach obrony koniecznej” (s. 8),

- „prawidłowa ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wskazuje na brak podstaw do uznania relacji oskarżonej za wiarygodną (...), co przemawia za stwierdzeniem, że oskarżona w warunkach kontratypu nie działała, a jej uniewinnienie nie było słuszne. Wobec zakazu *ne peius* określonego treścią art. 454 § 1 k.p.k. koniecznym stało się uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania” (s. 9),

- „prawidłowa ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego przemawia za stwierdzeniem, że oskarżona nie działała w obronie koniecznej w rozumieniu art. 25 § 1 k.k., co wobec zakazu *ne peius* z art. 454 § 1 k.p.k. powoduje konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania” (s. 10),

- „Sąd odwoławczy nie stwierdzając podstaw do uznania, że oskarżona działała w warunkach obrony koniecznej, uznaje za bezprzedmiotowe, a co najmniej przedwczesne ustosunkowanie się do tej części zarzutów, w których skarżący domagają się (...)” (s. 11),

- „powyższe, teoretyczne rozważania w tym przedmiocie, nie zmieniają stanowiska Sądu odwoławczego co do braku na gruncie niniejszej sprawy dowodów mogących wskazywać na to, że oskarżona działała w ramach obrony koniecznej” (s. 11).

W świetle powyższych stwierdzeń przeświadczenie obrońcy, iż Sąd odwoławczy „zaniechał sformułowania w sposób kategoriyczny konkluzji, że w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy brak jest możliwości wydania wyroku uniewinniającego wobec oskarżonej”, nasuwa przypuszczenie, że autor skargi nie zapoznał się dostatecznie uważnie z uzasadnieniem wyroku tego Sądu.

W żadnej mierze nie przekonuje zamieszczony w skardze wywód oparty na twierdzeniu, iż wyrok kasatoryjny jest przedwczesny, bowiem Sąd *ad quem* powinien we własnym zakresie uzupełnić postępowanie dowodowe, w

szczegółności jeżeli dostrzegł podstawy do zakwestionowania wiarygodności przedstawianych przez oskarżoną relacji, to powinien ją przesłuchać w ramach postępowania apelacyjnego. Zdaniem skarżącego „w świetle wyrażanych przez Sąd *ad quem* twierdzeń, jako konieczne jawi się również uzupełnienie materiału dowodowego o dowody wskazane przez obrońcę oskarżonej we wniosku dowodowym z dnia 28 listopada 2024 r., w szczególności dowodu z opinii biegłego psychologa, która byłaby kluczowa dla należytego zrekonstruowania zachowania oskarżonej”. Ta argumentacja byłaby skuteczna, gdyby Sąd odwoławczy wskazał, że wyrok kasatoryjny wydał z powodu nieprawidłowości w sposobie gromadzenia dowodów przez Sąd *meriti* (nie dość wnikliwe wysłuchanie oskarżonej, nieprzeprowadzenie koniecznego dowodu), tymczasem w niniejszej sprawie Sąd *ad quem* wyraził w sposób jednoznaczny przekonanie o wadliwości wyroku uniewinniającego i stwierdził, że gdyby nie zakaz z art. 454 § 1 k.p.k., wydałby wyrok skazujący. Nie wyraził poglądu o konieczności uzupełnienia materiału dowodowego. Nie zmienia tej konstatacji wskazanie, w pewnym stopniu niekonsekwentne względem wyżej przytoczonych, ale w istocie będące wyrazem poszanowania samodzielności jurysdykcyjnej Sądu *meriti* (art. 8 § 1 k.p.k.), że „dopiero prawidłowa ocena dowodów (...) pozwoli na ustalenie czy oskarżona została zaatakowana, czy też pomiędzy konkubentami wywiązała się kolejna z ich licznych awantur (...)”. Uwaga ta odnosi się też do zalecenia sformułowanego przez Sąd Apelacyjny - że „w toku ponownego rozpoznania sprawy Sąd Okręgowy winien przeprowadzić postępowanie dowodowe w zakresie umożliwiającym mu dokonanie prawidłowej oceny poszczególnych wyjaśnień oskarżonej, z dostrzeżeniem ich rzeczywistej treści oraz zmienności”, jak też do wzmianki, że „w sytuacji gdyby Sąd Okręgowy uznał, że dla oceny mechanizmu powstania obrażeń na ciele pokrzywdzonego, w kontekście wyjaśnień oskarżonej, niezbędne jest dodatkowe pozyskanie opinii wydanej przez biegłych z zakresu medycyny sądowej, dopuszczenie takiej opinii jest możliwe (...)”.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w pkt 1 części dyspozytywnej postanowienia. Zawarte w pkt 2 rozstrzygnięcie o zwolnieniu oskarżonej od zapłaty kosztów postępowania skargowego znajduje oparcie w art. 624 § 1 k.p.k., który zastosowano wobec trudnej sytuacji materialnej oskarżonej,

którą wykazała ubiegając się o wyznaczenie jej obrońcy z urzędu. Wobec tego, że obrońca został wyznaczony z zastrzeżeniem, iż chodzi o postępowanie dotyczące skargi (k. 645-646 akt sprawy), już na tym etapie postępowania w pkt 3 zasądzono na jego rzecz żądane wynagrodzenie za pomoc prawną udzieloną oskarżonej, która polegała na sporządzeniu i wniesieniu skargi. Czynność ta nie jest wykazana w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U.2024.764), wobec tego, uznając, że jest najbardziej zbliżona do sporządzenia i wniesienia kasacji (§ 5 rozporządzenia), wynagrodzenie zasądzono według stawki określonej w § 17 ust. 3 pkt 2, z uwzględnieniem (co do podatku VAT) § 4 ust. 3 rozporządzenia.

[J.J.]

[r.g.]